

ÇAĞLAR ÇETOK

KARAOVA

Cehalete ve zulme karşı onurlu bir direniş...

DESTEK YAYINLARI: 1217
EDEBİYAT: 378

ÇAĞLAR ÇETOK /KARAOVA

Her hakkı saklıdır. Bu eserin aynen ya da özet olarak hiçbir bölümü, yayınevinin yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

İmtiyaz Sahibi: Yelda Cumalıoğlu
Genel Yayın Yönetmeni: Ertürk Akşun
Yayın Koordinatörü: Özlem Esmergül
Editör: Devrim Yalkut
Kapak Tasarım: Işıl Ilgıt Şimşek
Sayfa Düzeni: Cansu Poroy
Sosyal Medya-Grafik: Tuğçe Budak - Mesud Topal

Destek Yayınları: Şubat 2020
2. Baskı: Mart 2020
Yayıncı Sertifika No. 13226

ISBN 978-605-311-749-0

© Destek Yayınları
Abdi İpekçi Caddesi No. 31/5 Nişantaşı/İstanbul
Tel. (0) 212 252 22 42
Faks: (0) 212 252 22 43
www.destekdukkan.com
info@destekyayinlari.com
facebook.com/DestekYayinevi
twitter.com/destekyayinlari
instagram.com/destekyayinlari
www.destekmedyagrubu.com

Deniz Ofset – Nazlı Koçak
Sertifika No. 40200
Maltepe Mahallesi
Hastane Yolu Sokak No. 1/6
Zeytinburnu / İstanbul

ÇAĞLAR
ÇETOK

Cehalete ve zulme karşı onurlu bir direniş...

Yusuf'a...

Şubat 1968-Sultanahmet/İstanbul

Soğuk. Çok soğuk. Deliler gibi üşüyorum. Sahi ya neden her şeye deliler gibi yakıştırması yapılmış? Deliler gibi çalışıyorum, deliler gibi seviyorum, deliler gibi üşüyorum, deli gibi güçlü... Sanırım deliler yaptıkları her şeyde yapabileceklerinin son rad-desine kadar ilerliyorlar. Mukayese yetenekleri olmadığından sonuna kadar harcıyorlar sevgilerini, güçlerini. Evet, evet. Şimdi daha mantıklı geliyor her şey. Ben de deliler gibi üşüyorum. Sanki kemiklerimin yerinde birer buz kütlesi var ve bütün vücudumu titretiyor. Altımdaki soğuk taşlardan bile daha soğuşum şu an. Bu tıklandığım hücreden bile, hücrenin demir kapısından, demirin her atomundan, zerresinden daha soğuk. Ya Rabbim bu nasıl üşü-mek? Öğle yemeğinde verilen acı biberi saklamıştım. Tam üşü-düğüm anda, kısa bir süre önce yedim; ama o bile fayda etmedi. Bugün burası diğer tüm günlerden daha soğuk. Burada olmak, bilmem kaç metrekaire küçücük hücrede kapalı, güneşsiz, bulut-suz, mavisiz... Gözlerimin değdiği, bakışlarımın iliştiği yegâne nesneler taş duvarlar ve demir kapı. Tek gördüğüm canlı ise günde bazen iki bazen üç kez gelip yemek bırakan asker: Celil Onbaşı.

Hiç konuşmaz. Bazı zamanlar yemeği bırakıp gittiğini bile görmem. Çekinir benden. Çekinmekte haklı mı? Bilmem, belki de. Bu hücreye niçin tıkdıldığını öğrenmiştir mutlaka. Kim olduğumu, nereden geldiğimi bire bin katarak anlatanlardan dinlemiştir muhtemelen. Oysa dışarıda hâlâ eskisi gibi işliyor hayat. Bir tek burada, yalnız burada zaman yok, mekân yok. Bir ben varım bir de bu benliğimle kaynaşıp giden ve varlığımı bile sorgulatan bu hücre var. Öyle sıkılmıştım ki içimdeki sestem. Öyle bunalmıştım ki suyun soğuk taşa damlayışından, soruverdim adını bir gün onbaşının. Yemek getirmişti. Her zamanki gibi sessizce girdi içeriye. Uzun boylu, zayıf, esmer, gözlerinin altı hafif siyahlamış. Belli ki az uyuyup çok iş yapıyor. Asker sonuçta. Emir eri. Emir in demiri kestiği şu günlerde belki de doya doya uyumadı nicedir. Kim bilir kaç aydır burada, evinden uzak, sıra hasreti... Anası babası bekler durur. Belki bir sevdiği var ya da bir bekleyeni. Sadece adını sorabildim. “Celil” dedi çekingen bir sesle. Ses tonundan anladım ki korkuyor, hücredeki yalnızlığını birkaç saniye bile paylaşmak istemiyor. Başka da bir şey sormama müsaade etmeden hızlıca çıktı hücreden. Ardından baktım, demir kapının kapanışını izledim, sürgünün sesini dinledim.

Sürgünün sesi! Benim gibi bir sürgüne hep buraya gelişi hatırlatan sürgü. Demir kapının sürgüsü, benim sürgünlüğüm, bezginliğim, yılmışlığım, doymuşluğum... Edirne’den buraya getirilişim. Gözlerimi bağladılar. Ellerimi kelepçelediler. Yine soğuk ama şu anki kadar değil. Aracın içine oturtular beni. İki yanımda iki asker. Nereye gittiğimizi sordum. Cevap yok. Tekrar sordum ben de ama daha sert. Hem ne demek Meme’de cevap vermemek, Kerimoğlu’nun torununa, Meme’de, Katil Meme’de cevap vermemek ne demek? “İstanbul’a ağam” dedi sağ yanımda oturan er.

Daha da bir şey sormadım. Kaç saat yol gittik bilmem. Gördüğüm tek şey karanlık. Duyduğum tek ses ise bozuk yolda ilerleyen aracın takır tukurları. Bir ara mola verdiler. Bir isteğim olup olmadığını sordu sol yanımda duran.

“Tütün” dedim. “Aç gözümü de etrafımı izleyerek bir tütün içeyim.”

Mahpusa düşeli beri iyice artırdım tütünü. Kaç saattir de içmiyorum. Hani şöyle hazır yoldayken, sadece gözlerimi açsalar ziyarı yok ellerimde kelepçe olsun ama hani şöyle hürmüşüm gibi etrafımı izleye izleye bir sigara tellendirsem... Lanet olasıca tütün. İçmeyince sinirlerim geriliyor, bazı anlar başıma ağrılar giriyor. Ben tüm bunları düşünürken sağımdaki seslendi:

“Olmaz ağam. Yasak. Açamam gözlerini. Emir böyle. Ama ben saram tütünü, içirem sana.”

Keseyi açışını dinledim, çarşafa tütünü koyup sarışını. Hayal ettim bir güzel. Önce tütün kesesini açıp çarşafı çıkarıyor. Sol işaretparmağı ve ortaparmağının arasına kâğıdın kenarlarından içeri doğru bükerek biraz tütün koyuyor. Sağ işaretparmağıyla tütünü kâğıdın tamamına taksim edip bastırarak bir tarafından oval hareketlerle kuru kenarı yaladığı kenara doğru sarıyor. Parmaklarından ve tırnaklarından çok sefalet gördüğü belli hatta o kadar çok sigara içmiş ki sağ işaretparmağının ucu turuncuya yakın bir renk almış. Tabii ya eller insanı eleverir. Gözler kalbin ayinesidir; kabul ama bir insanın elleri ne iş yaptığını, neler yaşadığını, hayatının güzelliklerini, zorluklarını aşağı yukarı anlatıverir bakmasını bilene. Ben tüm bunları hayal ederken kibriti çaktı. Önce kibritin kavı alevlendi, kokusu geldi. Sonra tütünün kokusu yayıldı etrafa. “Buyur ağam” dedi ve tütünü dudaklarıma götürüp bir nefeslik bekletti. Benimle mecbur kalmadıkça konuşmayışından ve ellerinin titreyişinden

anladım benden korktuğunu. Elleri gibi sesi de titrekti sarf ettiği kısacık cümlelerde. Sigaram bittikten sonra bir süre daha bekledik ve yola çıktık yeniden. Kulağımda yine motorun sesiyle daha sonra kaç saat yol aldık bilmiyorum. Zaten buraya geldiğimden beri zamanımı kaybettim. Sorsalar bugün günlerden ne? Bilmem. Kaç gündür, kaç haftadır buradayım? Yoksa geleli bir ay oldu mu? Belki de birkaç ay! Celil Onbaşı gelip gitme gündüz mü gece mi onu bile bilmeyeceğim.

Ne bir bulut, ne bir güneş, ne de bir mavi... Dört duvar arasındayım nicedir ve bildiğim tek şey üşüdüğüm. İstanbul'a çok daha başka hallerde başka zamanlarda gelmek isterdim, nasip böyleymiş. Tahmin ediyorum ki daha önce çok defa adını duyduğum, gidenin aman dediği Sultanahmet mahpusundayım. Hücrelerinden bilmek mümkün değil elbet, sadece bir tahmin. Buraya gelmeyi çok önce hak ettim oysa ben. Geç bile kaldım bu hücreye tıklmaya. Biraz delikanlılığın verdiği cesaret, biraz köyde büyü-yüp okumamanın verdiği cehalet biraz da damarlarımda dolaşan dedemin, "Kerimoğlu'nun" kanı. İşte buradayım. Taş hücrede, yerin bilmem kaç metre altında, bilmem kaç metrekare yer kaplayan mezarımsı odamda günde sadece birkaç kez gördüğüm Celil'in başımda beklediği cezamı çekmem gereken yerdeyim. Sebebi biraz cesaret, biraz cehalet, biraz da... Bir günde kıydığım üç can, günde üç kez çıkar gelir vicdanımdan da karşıma dikilir. Ben üç nefes durdurdum bir günde. Delirmiş değildim ama deli gibiydim. Bıçağım üç can aldı; kana bulandı temizliğim, saflığım, deli olsam ne çare? Adım çıktı katile. Katil defterine yazıldık bir kere. Maktullerim yabancı değil. İkisi canımdan kanımdan, birisi canımdan da öte. Ben Memed. Kıydım üç cana. Kerimoğlu Efe'nin torunu Memed'dim. Katil Memed oldum.

Yapıştı yakama bu katillik. Belki yıllar sonra bile Katil Memed diye anılacağım. Varsın olsun. Az bile bu çektiğim diye düşünürüm bazen ama kimselere belli etmem. Mahpusta boynunu bir kez büktün mü, bir kez eğdin mi başına kılıç vuran çok olurmuş. Dedemden dinlemiş babam yıllarca, ben de babamdan dinledim. Dik durmam lazım bu yüzden, hem ben dedemden öğrendim gölgem önüme düşmesin diye güneşin bile üstüne üstüne yürümeyi. Bu katillik yapıştı bir kez yakama. Hep benimle gelecek, hep benimle olacak. Gittiğim yerlerde peşim sıra benimle yürüyecek, yattığımda yastığıma başını bir de o koyacak, bir lokmayı ben yersem ötekini o yiyecek, bir nefes kendime alırsam bir nefesi o alacak. Öyle ya üç cana kıydım ben. Üç can, üç nefes... Üç çift göz kapadım bir daha açılmamacasına şimdi soğuktan kırırdatmadığım bu ellerle. Hiç aklımda yoktu iki amcamı öldürmek. Hele üç cana kıymayı hiç tasavvur eder miydim? Kimseye kinim de yoktu. Biraz cesaret, biraz cehalet... Gün geçtikçe anladım deliliği ve de delileri. Oranı, ölçüsü yoktu. Ben de deliler gibi üç cana kıydım. Birincisi Elif. Elif'im. Çok direttim babama sevdam için. “Bu sevdaya mâni olma ne istersen yaparım” dedim. Baktı ki laftan anladığım yok, halim hal değil gitti istedi Elif'i bana. Verdiler tabii hem de güle oynaya. Nasıl vermesinlerdi ki? Kerimoğlu Efe'nin oğlu gelecek, kızlarını oğluna, efenin torununa isteyecek. Böyle talih kuşu herkese de konar mıymış? Hemen de tamam ettiler bize. Aradan geçen kısa zaman babamı haklı çıkardı. Sebep söylemediydi ya, istemeyişinde bir hal bir sebep varmış meğer. Gencim, kanım deli, bileğim güçlü. Kahvede ben gelince kesilen fısıldamalar canımı sıkmaya başladı. Gizliden gittim bir öğlen vakti. Geçtim yan duvara sinlendim. Elif'i falancayla gördük dedi birisi. Bir başkası da “Bu nasıl nişanlı kız ağalar, ben de filancayla gördüm kuyu başında” dedi. Biri ayıpladı, öteki ilendi; laf

döndü dolaştı benim namusuma, Kerimoğlu Efe'nin şanına geldi. Kanımda delilik, yürekte cesaret, bilekte güç ve kuvvet, akılda da cehalet çıktım Elif'in karşısına. Yalnızca konuşacak, bu iş bitti diyecektim hesapta. Başkaca da niyetim yoktu. Sordum bu olanlar, duyduklarım neyin nesidir diye. Kem küm etti önce Elif. Baktı ki oluru yok, halim hal değil. Korkuyor benden. Ela gözlerinde gördüm korkuyu. Hani korku da elle tutulur gözle görülür müymüş deseler Elif'in gözlerini tarif ederim. Yıllar geçti üstünden ama hâlâ Elif'in o gün gözlerinde vücut bulan korkuyu unutamam. Kıpırdamadım yerimden, anladım ki çok korkuyor. Baktım uzun uzun birazdan açılmamak üzere kapanacak olduğunu bilmediğim güzel gözlerine ve sustum. Ama hiçbir susuş böyle sesli değildir. Bu susuşumda Elif'in yitişi varmış, kaybolup gidişim varmış, sevdam varmış, iki amcam varmış, mahpus damları, gardiyanlar, dayaklar, sürgünler varmış. Ne bilirdim? Ben ikna olmak için bakarken onun gözlerinin derinlerine o beni ikna etmek için bakmıyordu sanki. Gözlerindeki derinlikle bakışlarındaki sıklık içimi bir kez daha yaktı. Oysa ikna olmaya hazırdım. Seviyordum hâlâ yalana ne hacet. Yüreğime değdiğinden beri bakışları, tutuşan yüreğim alev alev yanıyordu. Hiçbir günah, hiçbir utanmazlık bu yangını söndürmeye muktedir olamamıştı. Elif'im, ateşim, suyum, zehrim, ilacım... O an çok tekrar ettim kendime saniyelerden bile kısa zaman içinde "Sevme Memed, sevme böyle. Yüreğin yanar, ciğerin sökülür, nefesin kesilir. Dayanamazsın" diye. Sevda gönle girince akıl baştan çekilirmiş. Dinletemedim ben de gönlüme derdimi, çaremi. Elif'im ela gözlüm, ince bellim, kumralım. Geçerken yalınayak dere kenarlarından ıslak ayaklarının taşlara bıraktığı izleri ezberlerdim ben. Etekleri hep uçuşur gibi gelirdi yaprağın kımıldamadığı zamanlarda bile. Güvercin gibi süzülürdü tepeden aşağı inerken. Uzun ince parmaklarını,

gerdanındaki iki beni, incecik kaşlarını, sürmeli gözlerini, gülümseyince insanın içine gömülesi gelen gamzelerini, oturuşunu, kalkışını, yürüyüşünü, su içişini, her şeyini sevdim Elif'in. Sevgimin ve düşüncelerimin orta yerinde bir çılgılık koptu ansızın. Elif bağırmaya, yardım istemeye başladı. Çılgılık çılgılığa koşunca ne yapacağımı bilemedim. Kabullenemedim benim onu sevdiğim gibi beni sevmeyişini. Elim ayağım birbirine dolandı. Koştum peşinden yakaladım bileğini, Elif'in yüzünü yüzüme çevirdim; oysa bıçağı belimdeki kınından çıkardığının bile farkında değildim. İnce bileğinden sıkıca kavradım ve kendime doğru çektim. Bıçağı bir iki kez değdirmişim. Hâlâ farkında değilim. Elimde bir sıcaklık, baktım ki bıçağımdan elime oluk oluk, sıcak sıcak Elif'in yazması gibi kırmızı kan süzülüyor. Yüzüme baktı Elif ama konuşmadı. Gittikçe donuklaşan gözlerinin ferî kayboldu. Kendimi göremez oldum o gözlerde. Bıraktı kendini yere. Diz çöktüm hemen yanı başına. Aklım başıma geldi ancak Elif gidiyordu, hem de benim elimden benim bıçağımdan. Yanımdan hiç ayırmadığımı bıçağı şimdiki beni sevdiğimden ayırıyordu. Kaç dakika kaç saat orada öylece Elif kollarımdayken beklediğimi hatırlamıyorum. Elif'imden benzi soldu yavaş yavaş. Gözlerinden sonra teni de donuklaştı. Sonra bedeni soğudu sessiz sedasız. Soğuk ellerinden tutup defalarca seslendim Elif diye ama ses yok. Belki de şu anda soğukla cezalandırılmamda bile bir hikmet var. Vicdanım alev topuna dönmüş içimi yakarken bedenim buz gibi. İçimdeki ateş beni ısıtmaktan âciz ama sanki dokunsam karşımdaki demir kapıyı, bu mahpusu, Celil Onbaşı'yı, Sultanahmet'i, herkesi ve her şeyi eritecek. Üşüyorum ve üşümek istiyorum. Başgardıyan battaniye döşek göndermeyerek iyilik yapıyor bana. Nefes alabilmem için vicdanımın soğuması lazım. Çünkü ben çok sevmiştim Elif'i. O beni sevdi mi yahut hiç mi istemedi bilmem. Ben kendi payıma

düşeni aldım sevgiden, kendi payım kadar sevdim. Onun canını alabilecek kadar mı çok sevdim ya da delirecek kadar mı ölçüsüz hesapsız sevdim kestiremiyorum. Yavaş yavaş gözkapaklarım ağırlaşmaya, uyku bedenime ilişmeye başladı. Uyusam uyansam bir anlamı yok. Ne kadar uyumam gerektiğini, ne zamandır burada olduğumu, daha burada ne kadar kalacağımı bilmiyorum. Uykunun kollarına kendimi bırakırken her gece âdetim olduğu üzere dedemi düşünüyorum yine. Çünkü o ziyaretime gelmediği zamanlar vicdanımdan üç nefes çıkıp dikiliyor karşıma ve sabahlara kadar hesap soruluyor benden. O yüzden ben de sanki kitap okur gibi dedemin başından geçenleri düşünüp uyku iklimine yol alıyorum. Adına türküler yakılan, bir iftirayla katil damgası yiyen ve dağa çıkan Kerimoğlu Efe. Zabitlerin kurşun atmaya kıyamadığı, heybetli, cesur ama ağzındaki lokmayı bile paylaşan merhametli Kerimoğlu Efe. Nasıl çıkmıştı dağa? Nasıl yapışmıştı temiz yakasına bir kuru iftira? Galiba biraz cesaret, biraz cehalet, bir de serde erkeklik olunca...

Ağustos 1869-Karaova/Bodrum

Karanlık Dağları'nda bir ateş yanar. Ovadın bir kurşun atımı uzaklıktan yol alınca güneye doğru, ilkin bir ateşböceği gibi göze çarpan bu ışık, dağa yaklaştıkça epil epil büyüyen bir alev halini alır. Karaova'da yaşayan herkes bilir bu ateşin sahibini. Türk'ü, Rum'u, ağası, köylüsü, zabiti, çoluk çocuk bilir ki bu ateş Kerimoğlu Efe'ye aittir. Kellesine altınlar biçilen, zalimlerin uykusunu kaçıran; garibana gönül serinliği, çocuklara masal olan, askerin yakalamanın hülyalarıyla uyuduğu bu efe, her Muğla dönüşünde yakar bu ateşi de dört bir yana geldiğini haber verir. Karaova'da önce garipler birbirine bu ateşi sessizce işaret eder, sonra nine-ler çocuklarına anlatır uyumadan önce ateşin sahibini, çocuklar her defasında ilk kez duyuyormuş gibi dinlerler; sonra ağalar kapılarında besledikleri çalıkakıcılara gösterir bu ateşi, en son asker görür. Hemen hazırlıklar başlar, erler silah kuşanır. Karanlık Dağları'na doğru kimi atlı kimi yaya yola çıkarlar. Aslında herkes bilir ateşe yaklaşamayacağını ancak herkes dostlar alışverişte görsün diye vazifesini yerine getirir. Birlik karakoldan çıkmadan

baykuşlar ötmeye başlar, askerler beş dakika yol almadan haber kurt uluması olup dağın eteklerine ulaşmıştır bile. Karakoldan çıkan birlik ovoidan sıyrılıp dağa yönelmeden birkaç ateş daha yanar, Bulgar Dağı'nda, Etrim Tepesi'nde, Karakuş'ta, Yargiden'de. Karanlık köyüne girmeden karanlığa kurşunlar yakılır. Cümle nebatat, hayvanat bilir artık Kerimoğlu'nun yine geldiğini ve yine ele geçmeyeceğini. Uykularının en tatlı yerinde çocuklar dışarıdaki at nallarının sesine karışan baykuş ötüşlerini, kurt ulumalarını, kurşun vınlamalarını, barut kokusunu rüyalarında şekilden şekile sokarlar. Bir yanından öbür yanına dönerken uykudaki çocuklar; Kerimoğlu gelir, ellerinden tutar, efe olurlar. Kerimoğlu'ndan silah isterler, kama isterler. Verir Kerimoğlu da her istediklerini. Tutar bir daha ellerinden havalanırlar, Girit'ten gelen bir yelkenlinin güvertesine inerler. Kerimoğlu adına baş alır bu çocuklar, sonra bir daha havalanırlar elleri Kerimoğlu'nun elinde Muğla'ya konarlar. Yörük çadırında hürmetle ağırlanırlarken nineler bu çocukların sırtlarını sıvazlar uyanmasını diye. Askerler hangi ateşe gideceğini bilemeyince gerisingeri yol teperler. Köyün içinden ovaya dökülürken birlikler arkalarından itler ürür bu sefer. Ateşler birer ikişer sönmeye başlar. Bir tek Kerimoğlu'nun yamacındaki ateş sabaha ulaşır.

Yine böyle bir gecede Kerimoğlu, yaktığı ateşe bakıyordu uzun uzun. Ne dağdan dağa koşan askerleri, ne ağaları beyleri düşünüyordu. Onun derdi başkaydı, kendiyleydi. Kara gecenin içinde uzanıp duran kara kara düşüncelerin içinde kaybolmuştu.

“Şu yanan ateşten ne farkım kaldı? Ovanın sığağında susuzluktan çatlayan gelin topukları gibi ak topraktan, yazlık ocakta bir evin kalabalık ahalisi için aynı sofrada kaşık sallanmak üzere pişirilen aştan ne farkım kaldı? Öyle bir iftira attılar ki öyle bir

oyunun içine düştüm ki... Bu katil gömleği yapıştı üzerime ve bu saatten sonra istesem de çıkaramam. İstesem de temizlenmez elimdeki kan izleri. Bir kuru iftira bir yalan nasıl da arka arkaya sıraladı ölümleri!

Neredeyse bir yıl oldu dağa çıkalı. Bir kurt misali dağdan dağa gezerim o beter geceden beri. Koca bir yıldır insanlığımı unuttum zaman zaman, nice yaban hayvanla yârenlik edip nice otladayordum karnımı. Her günkü gibi sabah berber dükkânıma gelip besmeleyle açtım. Ailemi, askerden önce öğrendiğim bu meslekten geçindiriyordum. Oldurmuyordu belki ama öldürmüyordu da, şükür işte yaşayıp gidiyorduk. Dükkânım altı yedi metrekare ya var ya yok. Taşları çamur harcıyla birbirine tutturup kendi ellerimle yaptım. Ufak bir pencere bıraktım. Dağdan getirdiğim serenleri teker teker yerleştirip damın üstüne de sazları serdim. Hâlâ akmalarının kokusu burnumda tüter. Birkaç sene evvel söndürdüğüm kireçle de bir güzel badanaladım. İçeride bir tahta tabure, bir ayna, küçük bir masa dışında bir şey yok. Gerek de yok. Her santimini, her ayrıntısını, her eksiğini bilirim ekmek teknemin. Bir ara Osmancık'ın Hasan geldi. Sakal tıraşı oldu, oradan buradan iki kelam ettik. Gece darı beklemeye gidecekmiş, iyice azıtmış domuzlar. “Geçen seneki gibi darıları domuzlara talan ettirmeye niyetim yok” dedi. Mahsulünün neredeyse tamamı zarar görmüştü geçen yıl. “Beraber gidelim. Külcüoğlu ile Oduncuoğlu'nu da çağırırız. Bir iki nağme dökersen bize kemanından. Kemandı, domuzdu, tüfekti derken sohbetin belini kırar sabah gün doğarken döneriz” dedi. Sık sık gittiğimiz için tamam dedim. Ovada vakit güzel geçiyordu, hem çok da uzak değildi zaten, Akdam'ın hemen berisinde yaklaşık bir saatlik yoldan sonra varılıyordu domuz beklediğimiz yere. Akdam her zaman biraz garip gelmiştir bana.

Ovanın bittiği yerden pat diye insanın karşısına çıkıveren, yavaşça dikleşiyormuş gibi dururken birden dağa bel veren kayalarıyla, dikenleriyle insan gerçekten de garipsiyordu bu ovayla inatlaşır gibi duran köyü. Bir de bizimkiler iyi insanlardı. Mertlerdi bir kere, gönülleri de boldu hem. Çocukluğumuzdan beri askerlik dışında hiç ayrılmadık, birbirimizin her işine koşturduk. Sevinçlerimizle sevindik, üzüncülerimizle üzüldük.

Osmancık'ın Hasan iri yapılıydı. Omuzları genişti, sarı sarı saçları her daim alnına düşerdi. Severdi saçlarını. “Çok kısaltma ha, sevmem ben öyle asker gibi” diye uyarırdı her berbere gelişinde. Çakmak çakmak çakardı mavi gözleri yüzünde ve yüzü dolgundu. Her zaman tıraşlı gezer, sakaldan ve bıyıktan da hoşlanmazdı. Üstüne başına dikkat eder, bununla övünür ve bu konuda çevresindekilere de öğütler vermekten pek keyif alırdı. Çok ama çok çalışkandı. Tarlaya çalışmaya gittiği vakit kendini bile unutturdu. Kim bilir kaç kez hanımı Hasan'ın eve gelmeyişinden yemeği unuttuğunu anlayıp tarlaya azığını kendisi götürmüştür. Ama talih pek gülmüyordu birkaç yıldan beri Hasan'ın yüzüne. İki yıl önce zeytinliği yandı, geçen yıl da darı tarlasını domuzlar talan etti. Zaman zaman söylenirdi Hasan ama işi isyana vardırmadan susar, suçu da kendinde arardı. İnançlı adamdı, korkardı Yaradan'dan. “O isterse bir gecede her şey tamam olur. Bir de uyanmışız ki gülistan oluvermiş yanan zeytinlik. Rabbim verdiyse vardır bir hikmeti” derdi. Allah bağışlasın iki oğlu vardı ki ikisi de ateş parçası. Aynı Hasan'a benzerdi oğulları, sarışın mavi gözlü. Her baba evlatlarını sever elbet ama Hasan'ın sevgisi bir başka gelmiştir bana. Bir gün çok çalışmasından yakındım azıcık da Hasan dedi ki: “Benim bütün çalışma gücüm onlardan geliyor. Onlar için çalışıyorum ben. Fukaralık, açlık, sefalet benim belimi çok bükte. Alıştık bir kere sefilliğe ama onlar alışmasın. Rabb'imden